

(مقاله مروری)

مسمومیت‌ها و اوردوز دارویی

علی اکبر مقدم نیا* (Ph.D)

چکیده

سالانه هزاران مورد مرگ در اثر مسمومیت‌های دارویی در دنیا گزارش می‌شوند. مسمومیت‌های تصادفی عمدتاً در بچه‌ها و بزرگ سالان بالای ۵۰ سال رخ می‌دهند، در صورتی که مسمومیت عمدی مثلاً از نوع خود مسموم سازی یا خودکشی بیش تر در سنین نوجوانی و جوانی دیده می‌شود. فهم الگوی مسمومیت‌ها به پیش‌گیری از آن‌ها خصوصاً کاهش وقوع موارد خودکشی، کمک شایانی می‌کند. ضمناً کاهش موارد مسمومیت‌های اتفاقی و سایر انواع مسمومیت‌ها مثل مسمومیت‌های ناشی از شغل نیز کمک می‌کند. اغلب مواد شیمیایی، بالقوه قادر به ایجاد مسمومیت می‌باشند خصوصاً اگر در شرایط مناسبی برای بروز آثار خود قرار گیرند. یکی از این شرایط مصرف خارج از حدود دوزهای توصیه شده است. در واقع در مورد داروها خصوصاً مصرف بیش از حد یا اوردوز می‌تواند سبب بروز آثار سمی شود. به عبارت دیگر در دوزهای بالاتر از حد معمول دیگر داروها نقش درمانی نداشته و به عنوان سم تلقی می‌شوند. اصلاح این نگاه در جامعه و نیز استفاده از ابزار موثر آموزش و تثبیت مراکز اطلاع رسانی سموم و مسمومیت‌ها، در کاهش مرگ و میر و آسیب‌های اجتماعی ناشی از داروها و سموم می‌تواند نقش بسیار موثر و جدی داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: مسمومیت دارویی، مسمومیت شیمیایی، مسمومیت اتفاقی، خود مسموم سازی، خودکشی، مسمومیت اطفال.

مقدمه

[ ]

[ ]

Overdose

/

%

%

[ ]

( )

(Poisoning)

[ ]

[ ]

(Accidental)

(Deliberate)

[ ]

(Suicide)

(Criminal, homicidal)

(Potency)

[ ]

%

%

[ ]

[ ]

( ) ( )

( )

(

[ ]

)

( )

(

(Chronic)

[ ]

(Acute)

(Supra

acute)

( )

مسمومیت‌های حاد و کشنده

Poison

[ ]

(Paracelsus)

[ ]

[ ]

علل مسمومیت

(Poisoning deaths)

[ ]

[ ]

(Oleander)

[ ]

[ ]

[ ]

(Route of exposure)

(Route of absorption)

[ ]

[ ]

% %

[ ]

[ ]

[ ]

/ / / /

( )

[ ]

(unintentional / undetermined)

%

[ ]

[ ]

%

%

(Hallucinogens)

(Stimulants)

(overdose)

Crack

/)

/

/

[ ]

[ ] (

Crack

Crack

Crack .

(Illicit drugs)

[ ]

تأثير جنس و مسموميت

[-]

OTC

[ ]

]

[

[ ]

[ ]

[ ]

[ ]

% /

[ ]

OCP

[-]

[ ]

( )

[ ]

[ ]

مسمومیت‌ها و سن

[ ]

[ ]

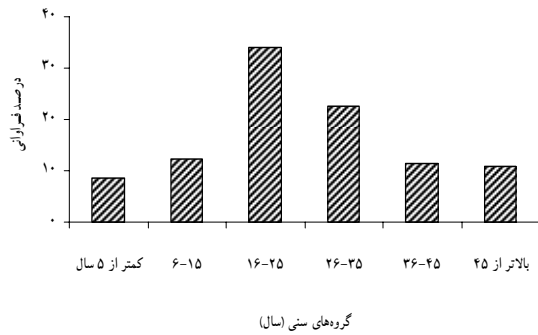
[ ]

[-]

[ ]

( )

[ ]

( )

[ ]

[ ]

شکل ۱. فراوانی (%) موارد مسمومیت در ارتباط با سن، مطالعه مسمومیت در شمال کشور طی سال‌های ۱۹۹۷ الی ۲۰۰۰، تعداد موارد مسمومیت؛ ۱۷۵۱ (مطالعه مقدم نیا و عبدالهی، ۲۰۰۲).

[ ]

[ ]

[ ]

(% / % /)

[ ]

]

[ ]

[-

[ ]

مسمومیت با داروها:

[ ]

]

[

[ ]

[ ]

[-

]

[ ]

[ ]

[ ]

[ ]

[ ]

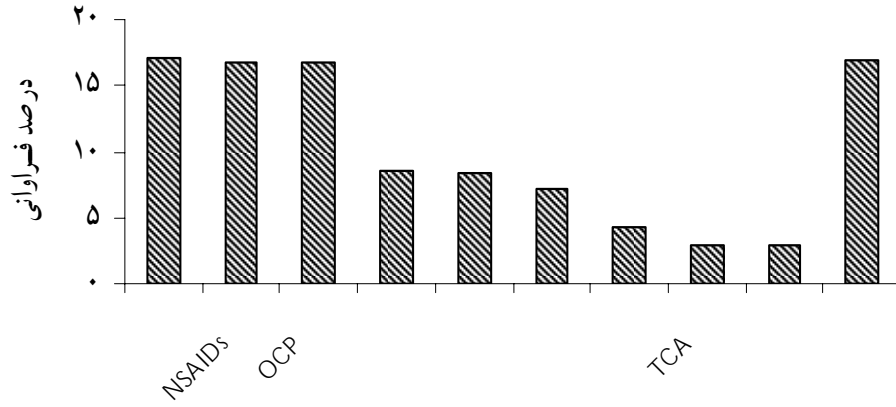
[ ]

عوامل ایجاد مسمومیت

% /

[ ] ( )

عوامل ایجاد مسمومیت

( ) :TCA :OCP :NSAIDs (%)

) ([ ] [ ] [ ]

HIV

[ ]

[ ]

[ ]

[ ]

[ ]

CNS

[ ]

( )

Adverse)

[ ]

(drug reaction

[ ]

[ ]

[ ]

(FDA)

[ ]

[ ]

Genomics

( )

Bioinformatics

Proteomics

[ ]

(Imaging)

[ ]

[ ]

[ ]

[ ]

منابع

- [1] 2005 annual report of the American association of poison control center national poisoning and exposure database. Clin Toxicol (Philadelphia) 2006, 44: 803-932.
- [2] 2005/2006 national poisons information service annual report. Chilton: health protection agency. 2006, 1-12.
- [3] Deaths related to drug poisonings: England and Wales, 2000-2004, health statistics quarterly 2006, 24: 69-76.
- [4] Camidge DR, Wood RJ, and Bateman DN. The epidemiology of self-poisoning in the UK. Br J Clin Pharmacol 2003; 56: 613-19.
- [5] Sobhani AR, Shojaei-Tehrani H, Nikpour E, and Norroozi-Rad N. Drug and chemical poisoning in Northern Iran. Arch. Iranian Med 2000, 3(2): 88-91

[ ]

.OTC

- [7] Fingerhut L, and Cox CS. Poisoning mortality. Public Health Rep. 1998, 113: 218-233.
- [8] Kotwica M, Czerczak S, and Rogaczewka A. The pattern of poisoning with pesticides in Poland during the periods 1989-1990 and 1994-1995. Przegl Lek 1997, 54(10): 689-692
- [9] Haselberger MB, and Kroner BA. Drug poisoning in older patients, Preventive and management strategies. Drug Aging 1995, 7(4): 292-297

[ ]

[ ]

[ ]

نتیجه گیری

- [12] Bijani Kh, and Moghadamnia AA. Long-term effects of chemical weapons on respiratory tract in Iraq-Iran war victims living in Babol (north of Iran). Ecotoxicol Environ Safety 2002, 53: 422-424.
- [13] Flangan RJ, and Rooney C. Recording acute poisoning deaths. Forensic Sci International 2002; 128: 3-19.

[ ]

- [15] Linden CH, and Burns MJ. Poisoning and drug overdose. In: Kasper DL et al. Harrison's principles of internal medicine 16th ed. McGraw-Hill companies Inc. New York, 2005, vol3: 2580-25-93.
- [16] Eddleston M. Patterns and problems of deliberate self poisoning in the developing world. Q J Med 2000, 43: 715-31.
- [17] Niederlaender E. Causes of death in the EU. Statistics in focus, 2006, 10: 2-11.
- [18] Moghadamnia AA, and Abdollahi M. An epidemiological study of poisoning in northern Islamic republic of Iran. Eastern Mediterr. Health J 2002, 8(1): 88-93.
- [19] Shah N. Drug overdose death in New Mexico, 2006. New Mexico Epidemiol 2007, 4: 1- 4.
- [20] Degenhardt L, Hall W, Lynskey M, and Warner-smith M. Illicit drug use. In: Ezzati M, Lopez AD, Rodgers A, Murray R. Comparative quantification of health risk: global and regional

[69] Lasser KE, Allen PD, Woolhandler SJ, Himmelstier DU, Wolfe SM, Bor DH. Timing of new black box warning and withdrawals for prescription medication. *J Am Med Assoc* 2002, 287(17): 2215-2220.

[ ]

( )

[71] Kola I, and Landis J. Can the pharmaceutical industry reduce attrition rates? *Nat Rev. Drug Disc* 2004, 3(8): 711-715.

[72] Lipiniski C, Hopkins A. Navigating chemical space for biology and medicine. *Nature* 2004, 432(7019): 855-861.

[65] Hickman M, Madden P, Henry J, Baker A, Wakkace C, Wakefield J et al. Trends in drug overdose deaths in England and Wales 1993-1998: methadone does not kill more people than heroin. *Addiction* 2003, 98: 419-425.

[66] Warner-Smith M, Darke S, Lynskey H, and Hall W. Heroin overdose: causes and consequences. *Addiction* 2001; 96: 1113-1125.

[67] Goswami M, Bindal M, Sen P, Gupta SK, Avasthi R, and Ram BK. Fat and oil inhibit phosphine release from aluminium phosphide its clinical implication. *Indian J Exp Biol* 1994, 32(4): 647-649h.

[68] Ellenhorn M. Metals and related compounds in: *Textbook of medical toxicology*. Chapter 67, 1998: pp: 1657-1659.